

ศัพท์ พัฒนบริหารศาสตร์

DEVELOPMENT ADMINISTRATION GLOSSARY

ดัชนีค่าครองชีพ ดัชนีค่าครองชีพ

COST OF LIVING INDEX

ดัชนีราคาผู้บริโภค

CONSUMER PRICE INDEX

เนื่องจากคำว่า ดัชนีค่าครองชีพและดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นคำที่มีความหมายแตกต่างกันตามนัยของสถิติ และบางครั้งก็มีผู้ใช้คำทั้งสองนี้ในความหมายที่สับสนกัน จึงใคร่ขออธิบายความหมายของคำทั้งสองเพื่อให้เห็นที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

ดัชนีค่าครองชีพหรือดัชนีค่าครองชีพ คือ ดัชนีที่ใช้เป็นเครื่องวัดการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายเพื่อดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานการครองชีพอันมีระดับอยู่คงที่ตามที่สังเกตและวัดได้ ดัชนีชนิดนี้ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ในระดับราคาของโภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ซึ่งประกอบกันเป็นบัญชีรายการมาตรฐานแห่งโภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ อันได้มีการสังเกตและการวัดระดับราคาไว้ก่อนแล้ว และมีได้ขึ้นอยู่กับการวัดความเปลี่ยนแปลงในเรื่องค่าใช้จ่ายของครอบครัวที่อาจฉายสะท้อนถึงมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้นหรือเลวลงของครอบครัว

ดัชนีชนิดนี้ไม่เพียงแต่จะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนราคาที่จ่ายไปในการซื้อหาโภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกัผลของการเปลี่ยนแปลงในตัวประกอบอื่น ๆ อีกมาก อันมีความสัมพันธ์กับรายจ่ายของครอบครัวอีกด้วย เป็นต้นว่า การเปลี่ยนแปลงในชนิดและคุณภาพของโภคภัณฑ์และบริการที่มีอยู่สำหรับผู้บริโภค รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในแหล่งกำเนิดอุปทานของโภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ด้วย

ในทางทฤษฎี ดัชนีชนิดนี้อาจจะทำหน้าที่เป็นเครื่องวัดการเปลี่ยนแปลงในต้นทุนค่า

งวตต่าง ๆ ซึ่งประชากรกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ (เช่น คนงานที่มีรายได้น้อย) จะต้องประสบในการผดุงรักษาระดับการครองชีพที่คงที่ระดับหนึ่งไว้ นั่นคือมันอาจแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงค่างวตของโภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ซึ่งอาจมีการนำเอาโภคภัณฑ์และบริการชนิดเดียวกันหรือชนิดอื่น ๆ ซึ่งให้รรถประโยชน์เท่ากันมาใช้แทนกันได้ หน่วยของการวัดไม่จำเป็นจะต้องเป็นราคาตลาดของวัสดุ แต่อาจเป็นค่างวตของการใช้วัสดุและการแทนที่วัสดุนั้นด้วยสิ่งอื่นซึ่งให้ความพอใจเท่ากันก็ได้

ดัชนีราคาผู้บริโภค คือดัชนีซึ่งใช้สำหรับเป็นเครื่องวัดการเปลี่ยนแปลงในราคาของผู้บริโภคประเภทหนึ่งโดยเฉพาะได้จ่ายไปสำหรับค่าโภคภัณฑ์และบริการที่ระบุจำเพาะบางอย่างที่ผู้บริโภคได้ซื้อหา

ในทางปฏิบัติประเทศต่าง ๆ เป็นส่วนมากได้จัดสร้างดัชนีราคาผู้บริโภคขึ้นสำหรับครอบครัวของผู้ได้รับค่าจ้างแรงงานและผู้ทำงานประเภทเสมียนพนักงานซึ่งมีรายได้น้อยในบริเวณเขตเมือง ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าดัชนีราคาผู้บริโภคคือ ดัชนีซึ่งทำหน้าที่วัดการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาของค่าใช้จ่ายในการซื้อหาโภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ที่มีปริมาณคงตัวอันเป็นโภคภัณฑ์และบริการที่ครอบครัวของผู้ได้รับค่าจ้างแรงงานซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณเขตเมืองซื้อหากันตามปกติ กล่าวโดยกว้าง ๆ โภคภัณฑ์และบริการต่าง ๆ เหล่านี้ อาจแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ที่สำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้ คือ

- 1) ค่าอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์
- 2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเคหสถานรวมทั้งบริการและเคหภัณฑ์
- 3) ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
- 4) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตรวจรักษาพยาบาลและบริการส่วนบุคคล
- 5) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าพาหนะและบริการขนส่ง
- 6) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบรรเทิง การอ่าน และการศึกษา
- 7) ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

บุญโศลกเกษม เกษมศรี